didaskalia
gazeta teatralna

Z numeru: **Didaskalia 185**
Data wydania: luty 2025
Źródło: https://didaskalia.pl/pl/artykul/deklaracja-wiedenska

/ WOLNA REPUBLIKA WIEDEŃSKA

Deklaracja Wiedeńska

17 maja 2024 roku Wiener Festwochen, największy interdyscyplinarny festiwal w Europie, proklamował Wolną Republikę Wiedeńską przed publicznością liczącą trzydzieści sześć tysięcy osób. Powołano Radę Republiki, której zadaniem było opracowanie wytycznych dla „festiwalu przyszłości". 23 czerwca 2024 roku, wraz z publikacją Deklaracji Wiedeńskiej jako konstytucji Wolnej Republiki Wiedeńskiej, pierwszy i inauguracyjny rok dobiega końca.

Dlaczego festiwal sztuki potrzebuje konstytucji? Przedstawione poniżej wartości, idee i zasady od lat są częścią kuratorskich debat. Publikujemy dziś Deklarację Wiedeńską, aby przekształcić ukryte zasady w jawne, a ideologiczne debaty przekuć w konkretne decyzje. Tylko przejrzyste reguły umożliwiają współpracę na równych prawach. Deklaracja Wiedeńska jest decydującym krokiem w kierunku rozwoju „festiwalu przyszłości" opartego na kulturalno-politycznej misji Wiener Festwochen jako wydarzenia transdyscyplinarnego, producenckiego i międzynarodowego.

Debatom w Radzie Republiki towarzyszyły dwie kwestie: instytucja, która

chce otwierać i zmieniać, musi najpierw uznać, że jest częścią problemu. Strukturalne wykluczenia są nieustannie reprodukowane. Z jednej strony festiwal miejski ma obowiązek zbliżyć się do mieszkańców miasta, zaangażować ich i wysłuchać. Z drugiej strony międzynarodowy festiwal musi uwzględniać globalny charakter sztuki, otwierając się na praktyki artystyczne i społeczne z całego świata. W tym celu należy opracować wymierne kryteria, które corocznie będą weryfikowane i aktualizowane.

Deklaracja Wiedeńska została opracowana przez Radę Republiki, składającą się z osiemdziesięciu mieszkańców wszystkich dzielnic miasta – byli to uczniowie szkół zawodowych i studenci uniwersytetów, pracownicy i osoby samozatrudnione, bezrobotni i emeryci, rodowici mieszkańcy lub ubiegający się o azyl, osoby wszystkich płci biologicznych i kulturowych, osoby niepełnosprawne i bez niepełnosprawności, osoby o zróżnicowanych biografiach, historiach migracji i ścieżkach życiowych, jak strażacy i nauczyciele, artyści, psychiatrzy dziecięcy i restauratorzy, pracownicy socjalni i lekarze, etolodzy i prawnicy, aktywiści i animatorzy prowadzący zajęcia pozalekcyjne.

Podczas pięciu tygodni sześćdziesięciu ekspertów różnych dziedzin (sztuka, kultura, polityka, nauka, aktywizm, społeczeństwo obywatelskie) przedstawiało Radzie swoje stanowiska w sprawie transformacji Festiwalu Wiedeńskiego. W trakcie dziesięciu spotkań wymieniono prawie tysiąc opinii i sugestii: jakiej sztuki potrzebujemy w dzisiejszych czasach? I jak festiwal może radykalnie zmienić swoje cele w zakresie polityki społecznej?

Poniższe oświadczenie wyznacza kierunek festiwalu. Konkretne działania, które będą wdrażane w ramach wydarzenia krok po kroku w nadchodzących latach, zostaną opracowane w różnych komisjach Rady od jesieni 2024 roku. Eksperci i organizacje partnerskie z Wiednia, Europy i całego świata nadal

będą zapraszani, wysłuchiwani i angażowani w ich wprowadzanie.

Po pierwsze: Otwarty na zmiany program wymaga zróżnicowanych perspektyw. Organizacja wydarzenia nie może być przywilejem wąskiej grupy kuratorów. W związku z tym Wolna Republika Wiedeńska wprowadza zmienne grono doradcze projektu, złożone z lokalnych i międzynarodowych ekspertów.

Po drugie: Kompleksowa zmiana strukturalna zamiast gołosłownych deklaracji. Wolna Republika Wiedeńska określi wiążące limity zaproszeń, koprodukcji i nowych produkcji. Przykładem tego jest globalna platforma kompozytorek Akademie Zweite Moderne.

Po trzecie: Festiwal należy do publiczności – również tej, która jeszcze do niego nie dołączyła. Radykalne połączenie programu, działań reklamowych i polityki cenowej oznacza, że adresatem jest całe społeczeństwo. *Volksstück*[1], która we współpracy z dwudziestoma trzema partnerami odbyła tournée po całym mieście, jest pierwszym krokiem w tym kierunku.

Po czwarte: Ślad polityczny jest równie ważny, co ślad ekologiczny. Wolna Republika Wiedeńska wspólnie z partnerami z całego świata opracowuje zrównoważony model produkcji, prezentacji i tras objazdowych, a także stwarza warunki społeczno-ekologicznej transformacji.

Po piąte: Zmiana zaczyna się wewnątrz instytucji. Tylko zespół reprezentujący zróżnicowaną społeczność może zorganizować festiwal, który jest istotny dla miasta i świata. Wolna Republika Wiedeńska dąży do tego, aby jej struktura kadrowa odzwierciedlała różnorodność społeczności miejskiej.

Po szóste: Debata zamiast zakulisowej dyplomacji. Wolna Republika

Wiedeńska opracowuje przejrzyste procedury i formaty publiczne, które będą wykorzystywane w przypadku kontrowersji i pojawienia się żądań wykluczenia gości lub odwołania projektów artystycznych.

Po siódme: Sceny tego miasta należą do jego mieszkańców. Każdego roku będziemy rozwijać projekty artystyczne wspólnie z lokalnymi społecznościami. W duchu nowoczesności bez granic wierzymy, że globalna wymiana promuje miejską różnorodność.

Po ósme: Wolna Republika Wiedeńska traktuje teatr jako przestrzeń debaty. Aby negocjować rzeczywistość społeczną, potrzebujemy formatów, które pozwalają na szybkie i trwałe reakcje na bieżące wydarzenia. Debaty wywołane Procesami Wiedeńskimi (*Die Wiener Prozesse*) są tego pierwszym przykładem.

Po dziewiąte: Wolna Republika Wiedeńska opowiada się za środowiskiem pracy opartym na szacunku i sprzeciwia się wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, zarówno przed sceną, na scenie, jak i za kulisami. W związku z tym z pomocą ekspertów zostanie opracowany i wdrożony kodeks postępowania.

Po dziesiąte: Kto finansuje Wiener Festwochen i kto z niego czerpie zyski? Wolna Republika Wiedeńska wzmocni działania mające na celu krytyczne zbadanie przeszłych i obecnych struktur dochodów i pozyskiwania funduszy przez spółkę Wiener Festwochen w kontekście sprawiedliwości społecznej i klimatycznej.

Tłumaczenie: Justyna Landorf

Deklaracja została zamieszczona na stronie festiwalu: https://www.festwochen.at/wiener-erklaerung [dostęp: 24.02.2025]. Przekład publikujemy dzięki uprzejmości pani Judith Staudinger, dyrektorki działu prasowego i public relations Wiener Festwochen.

Wzór cytowania:

Deklaracja Wiedeńska, „Didaskalia. Gazeta Teatralna” 2025, nr 185, https://didaskalia.pl/pl/artykul/deklaracja-wiedenska.

Przypisy

1. *Volksstück* (drama ludowa) – sztuka objazdowa z maksymalnie dwoma aktorami, wystawiana w domach kultury, na boiskach sportowych, scenach plenerowych itp.; „Teatr popularny na najwyższym poziomie, teatr światowy dla każdego”. W 2024 r. był to spektakl Tima Etchellsa *L´Addition*, https://www.festwochen.at/die-rechnung [dostęp: 20.02.2025].

Źródło: *https://didaskalia.pl/artykul/deklaracja-wiedenska*